

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ṿa-yiḳra

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 595 [1834 oder 1835]

וט ערוצמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8888

תרגום אשכנזי קכט

זיון. (ג) מיט זיינער אונרייניג-
קייט, וועגען דעם פלוססעם,
זאלל עס פאלגענדע בעשאפ-
פענהייט האבען: דאז גליעד
מאג דען פלוס טריעפען לאס-
סען, אדער פערשטאפפט זיין
פאם פלוססע, זא אויט זיינע
אונרייניגקייט און בידען פעל-
לען גלייך. (ה) יעדע לאגערשטעטטע, ווארויף דער פלוסויכטיגע צו ליעגען פאלענט,
זאלל

ממא הוא: (ג) וזאת היתה טמאתו
בוזבו רר בשרו את-זוּבו או-
ההתים בשרו מזוּבו טמאתו
הוא: (ד) כל-המשכב אשר ישכב
עליו

תרגום אונקלוס

דוביה מסאב הוא: (ג) ודא תהי סאובתיה
בדוביה ריר בשריה ית דוביה או תתים
בשריה מדוביה סאובתיה היא: (ד) כל
משכבא די ישכוב עלוהי דוכנא יהי מסאב
וכל

ר ש י

(ג) רר. לשון ריר שזב את בשרו: את זובו.
כמו ריר שיוכל ללול: או הקתים. שיוכל
עב וסותם את פי האמה ונסתם בשרו
מעפת זובו זהו פשוטי. ומדרשו מנה הכתוב
הראשון ראיות שתיים וקרא טמא שנאמר זב
מבשרו זובו טמא הוא ומנה הכתוב השני
ראיות שלש וקרא טמא טומאתו בזובו רר
בשרו את זובו או הקתים בשרו מזובו טמאתו
היא הא בילד שתיים לטומאה והשלישי מזקיקתו לקרבן: (ד) כל המשכב. הראוי למשכב יכול
אפי'

ב א ו ר

טומאה קמורה: (ג) וזאת היתה טמאתו בזובו, אם כונת המאמר על מה שהוא מטמא,
נגון מגע משכב ומושב, אין זה מקומו, אלא בפסוק שלאחריו, אבל הכוונה על איזו אופן
תהיה הזיבה שיקרא זב ויטמא, ובפי' ראב"ע ז"ל וזאת וגו' הטעם כי הזוב הוא על ב' דרכים,
ויפה פי', ורבותינו למדו מכאן שטומאתו תלויה בזובו, ואינה תלויה בימים כזבה שלזיבה שלשה
ראיות בשלשה ימים רלופים, וזב מטמא בג' ראיות כיום אחד: רר בשרו את זובו, פעל
משס ויורד רירו על זקנו (שמאל א' כ"ד י"ד), והוא הרוק הדק הנוסף מן הפה ויורד על
הזקן, וכן הזיבה היוצאה ממנו קלוש ונוסף מבשרו: או ההתים בשרו מזובו, התים שרשו
קתם, כמו כי תתום הוא (ישעיה כ"ט י"א), והקתים מן ההפעיל, ופי' רש"י ז"ל שיוכל עב
וסותם את פי האמה, ונסתם בשרו מעפת זובו, ולפרשו יאמר או נחתם בשרו מזובו,
ואספר הקתים יולא, שנשרו הקתים את פיו, מכני זובו שאינו יולא, והוא פי האמה,
ובשהתולדות דוחהו אחרי כך לחון יולא טפות עבות, ואולי שעליו אמר ראב"ע ז"ל שהתחבר
הזוב וקרא, ולא יולא הקרי בשכבו עם האשה, שעל כל פנים אינו מטמא עד שילא לחון,
כמו שאמרו רבותינו מבשרו עד שתלא טומאתו חון לבשרו, ולכל הפרושים ילמדנו הכתוב
שהזוב מטמא בין יולא ללול כריר בין יולא עב: טומאתו היא, כל אחד משני דרכים
אלו, טומאתו היא לעמא טומאה קמורה: (ד) כל המשכב, הראוי למשכב, פרט אם שכב
על הדלת ועל דף הכור שאינו ראוי למשכב, יכול כל ראוי למשכב אפילו מיוחד למלאכה אחרת
ת"ל

ה מ ע ר

טו (ד) כל המשכב אשר ישכב, לשון רש"י: יכול אפי' מיוחד למלאכה אחרת, ת"ל אשר
ישכב, אשר שכב לא נאמר אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך ע"כ. ודבר זה נוסד
על כלל גדול בדקדוק הלשון, כי אם יאמר העתיד על הזמן העבר, יורה על התמידות, כמו על
פי ה' יחנו (במדבר ט' כ') ככה יעשה איוב (איוב א' ה') וכדומה, וכלל זה הוצא בכמה מקומות
בדברי רש"י ז"ל.

ואלל אונריין זיין, אונד יערעם גערעטהע. דארויף ער צו ויטצן פֿלעגט, זאלל אויך אונריין זיין (ה) ווען יעמאנד זיינע לאַ גערשטעטטע בעריהרט, זאלל ער זיינע קליידער וואַשען, זיך אין וואַסער באַדען, אונד ביז אַבענד אונריין זיין. (ו) ווער אויף רעם גערעטהע זיטצט, ווארויף דער פֿלוסזיכטיגע צו ויטצען פֿלעגט, זאלל זיינע קליידער וואַשען, זיך אין וואַס־סער באַדען, אונד ביז אַבענד אונריין זיין. (ז) ווער דען בלאַסען לייב רעם פֿלוסזיכטיגען

עליו הַזֵּב יִטְמָא וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא: (ה) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּמִשְׁכְּבוֹ יִכָּבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: (ו) וְהַיֹּשֵׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֵשֵׁב עָלָיו הַזֵּב יִכָּבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: (ז) וְהַנֹּגֵעַ בְּבִשָׂר הַזֵּב

הזב כע

ר ש י

תרגום אונקלוס

אפי' מיוחד למלאכה אחרת ת"ל אשר ישכב אשר שכב לא נאמר אלא אשר ישכב המיוחד תמיד לכך ילא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישכ. ישכ לא נאמר אלא אשר ישכ עליו הזב במיוחד תמיד לכך: (ה) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע שזה נעשה אב הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים והמגע שאינו משכב אינו אלא בלד הטומאה ואינו מטמא אלא אובליין ומסקין: (ו) והיושב על הכלי. אפי' לא נגע

וכל מאנא די יתיב עלוהי יהי מסאב: (ה) וגבר די יקרב במשכביה יצבע לבושוהי ויסחי במי' ויהי מסאב עד רמשא: (ו) ודי יתיב על מאנא די יתיב עלוהי דוקנא יצבע לבושוהי ויסחי במי' ויהי מסאב עד רמשא: (ז) ודי יקרב בבשר דוקנא יצבע לבושוהי וכי

ב א ו ר

ת"ל אשר ישכב עליו המיוחד לשכיבה, ילא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: יטמא, טומאה חמורה, לטמא אדם ובגדים, לא טומאת מגע, שהתורה החמירה במשכב ומושב ומרכב יותר מכל שאר הדברים שהזב נוגע בהן, שכלן נעשים ראשון ואינן מטמאין אדם וכלים, ואלו נעשים אב הטומאה לטמא אדם וכלים, ובכתוב השמוך יפרש טומאה זו: וכל הכלי, המושב במשכב, במיוחד למושב, פרט אס אומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו, ולכן בשתיקה נאמר בלאן עתיד ישכב ישכ, ולא שכב וישכ: (ה) ואיש אשר יגע במשכבו, לא אמר אשר שוכב עליו הזב, אפילו אינו שוכב עליו בשעת מגע, המשכב אב הטומאה לטמא אדם הנוגע לטמא בגדים, ומגע שאינו משכב אינו אלא בלד הטומאה, ואינו מטמא אלא אובליין ומסקין, ולמדנו שמשכב הזב חמור מדבר אחר שנוגע בו הזב כמו שפרשנו (פסוק ד'): יכבס בגדיו, שהן עליו בשעה שנוגע במשכבו, וכן מטמא כל הכלים, אבל אינו מטמא אדם וכלי חרס, ואחר שפירש אינו מטמא אפילו כלים ובגדים, וכל שכן שאינו מטמא אדם וכלי חרס, רק מטמא טומאת מסקין להיות תחלה: (ו) והיושב על הכלי, אפילו עשר מושבות זו על גב זו, והזב יושב בתחתון והטהור במושב העליון, אפי' יושב הטהור על אן שאינו מקבל טומאה טומאת התחתון בוקע ועולה ומטמא את הטהור אעפ"י שלא נגע, וכן הדין במשכב אפי' עשר מלעות זו למעלה מזו, טמאין כלם, ובתב. נאחד דין נגיעה וכשני דין מושב ומשכב: (ז) והנוגע בבשר הזב,

ה מ ע ר

(ו) יכבס בגדיו, פירש הרב המבאר שהן עליו בשעה שנוגע במשכבו וכו' אבל אשר שפירש אינו מטמא

תרגום אשכנזי קל

בעריהרט, ואלל זיינע קליידער
וואשען, זיך אין וואסער בא-
דען, אונד ביז אבענד אונריין
זיין. (ח) ווען דער פלוסויטטי-
בע צו איינען ריינען מענשען
שטייטעל ווירפט, ואלל ער
זיינע קליידער וואשען, זיך אין
וואסער באדען, אונד ביז
אבענד אונריין זיין. (ט) וואס

הַזָּב יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם
וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: (ח) וְכִי-יִרְקַח
הַזָּב בַּטְּהוֹר וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ
בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: (ט) וְכָל-

הַמֵּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכָב עָלָיו הַזָּב
צום רייטצייג געהערט, ווארויף דער פלוסויטטיגע צו רייטען פאלעגט, ואלל אונריין

דון

ר ש י

תרגום אונקלוס

(ח) וכי ירוק הזב בטהור, ונגע בו או
נשאו שהרוק מטמא במשא: (ט) וכל
המרכב, אע"פ שלא ישב עליו כגון התפוס
של סרגא שקורין אר"ץ טמא משום מרכב
והאוכף שקורין אל"וש טמא טומאת מושב:
וכל

לְבוֹשׁוֹהֵי וַיִּסְחִי בְּמֵאָה וַיְהִי מִסָּאָב עַד-רְמֻשָּׁא:
(ח) וְאִרְיֵי יְרוֹק דְּזַבְנָא בְּדִכְיָא וַיַּצְבֵּעַ לְבוֹשׁוֹהֵי
וַיִּסְחִי בְּמֵאָה וַיְהִי מִסָּאָב עַד רְמֻשָּׁא:
(ט) וְכָל מֵרְכָבָא דִּי יִרְכָב עָלּוּהִי דְּזַבְנָא יְהִי
מִסָּאָב

ב א ו ר

דומה לנוגע במשכב ומושב, שמטמא בנגדים וטמא טומאת ערב, והבתוב מלמדנו שאינו טמא
טומאה כזו עד שיגע בבשרו משא, אבל נוגע בנגדי הזב אינו מטמא בנגדים וכלים, שאעפ"י
שהן על גופו אינן חמורים כמשכב ומושב שהיוגע בהן מטמא בנגדים גם אם אין הזב שוכב עליו,
זהו פשוטו של מקרא: בבשר הזב, לפי פשוטו נשר הזב כולל כל גופו, ובכללו גם בית
הסתרים, כמו כי יהיה זב מבשרו, ולמדנו שאפילו נגע במקום שהטומאה יוכלת מגופו אינו
חשור מנוגע במשכב ומושב: (ח) וכי ירק הזב בטהור, שנגע רוקו באיש טהור, הרוק מטמא
כמו הנגיעה בבשר הזב וטעון כבוס בנגדים, וכן מטמא במשא אע"פ שלא נגע, אמרו חכמים
בטהור, מה שביד טהור טמאתי לך: ירק, שרשו רקק, ויש שורש קרוב לו ירק, כמו ואביה
ירוק ירק בפניה (במדבר י"ב י"ד), וירקה בפניו (דברים כ"ט ט'), והוא הדין לניחו וגיעו
וריו ומי אפו שהנל בכלל רוק, כי מלת רקק נוסף על ליחה עבה, ובלשון חכמים דגים מן
הרקק נבדלו. ובת"כ שנו אין לי אלא רוקו כיתו וגיעו רירו ומימי האף שלו מניין ת"ל וכי ירוק,
ופי' רש"י ז"ל וי"ו דוכי דריש, ואולי למדוהו ממלת ירק שרשו רקק והנל בכלל: (ט) וכל המרכב,
הכלים המיוחדים לרכיבה, מטמאין אעפ"י שאינו רוכב, אבל אם רכב על המשכב ועל המושב,
אין יולאים מכלל משכב ומושב ומטמאין בנגדים גם כנגע, וכן האוכף שיושב עליו הרוכב מושב הוא
ומטמא

ה כ ע מ ר

מטמא וכו' רק מטמא טומאת משקין להיות תחלה ע"כ, הנה אחז לשון המשנה דזבים (פ"ה
משנה א') והביא אך חזי דבר, כי שם נאמר מטמא משקין להיות תחלה (ולא מטמא טומאת
משקין כמו שכתב הרב) והאובלין להיות שניים. ובאמת אין זה לורך כלל לפירוש הכתוב, כי
הך דמשקין נעשין תחלה אינו אלא גזרה דרבנן כמבואר שם, גם הת"כ לא אמר רק פירש אינו
מטמא בנגדים והיה לו לומר ומטמא אובלין ומשקין כמו שכתב לעיל וכמו שהוא בדברי רש"י ז"ל:
(ט) וכל המרכב, פירש"י כגון התפוס של סרגא שקורין ארכו"ן וכו', עיין מרפא לשון ערוובין
(כ"ו א') ד"ה תפוס דאוכף, והנלע"ז של אוכף שהוצא ברש"י משונש בדפוס, ועיין מרפא
לשון ב"ק דף י"ז ע"ב ד"ה אוכף ובמרפא לשון פרק כ"ג דכלים משנה ב' ד"ה זכריז. (ד"ה).

הרגום אשכנזי

מצורע טו

יִטְמָא: (י) וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל אֲשֶׁר
יְהִי תַחְתּוֹ יִטְמָא עַד-הָעָרֶב
וְהַנוּשָׂא אוֹתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו
וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעָרֶב:
(יא) וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע-בּוֹ הַזֶּב וַיְדִי
לְאֲשַׁטֵּף בַּמַּיִם וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ
בַּמַּיִם

זיין. (י) ווער עטוואס בעריהרט,
דאזער אונטער זיך צו האבען
פפעלגט, זאלל ביו אבענד אונ-
ריין זיין; ווער דיעזע דינגע
טרעגט, מוס זיינע קליידער
וואשען, זיך אין וואססער בא-
דען, אונד ביו אבענד אונריין
זיין. (יא) ווען דער פלוסויס-
טיגע בעריהרט, בעפאר ער
זיך דיא הענדע אבעוואשען
(דאז הייסט, בעפאר ער זיך

צור רייניגונג געבאדעט האט), זאלל זיינע קליידער וואשען, זיך אין וואססער באדען, אונד

חרגום אונקלוס

ר ש י

מִסְפָּאב: (י) וְכָל דֵּי יִקְרַב בְּכָל דֵּי יְהִי
רַחֲחוּתְהִי יְהִי מִסְפָּאב עַד רְמֵשָׂא וְדִימְוֹל
יַחְוֹן יַעֲבֵע לְבוּשׁוֹתָיו וַיִּסְחִי בְּמֵיא וַיְדִי
מִסְפָּאב עַד רְמֵשָׂא: (יא) וְכָל דֵּי יִקְרַב בֵּיהּ
דְּרַבְנָא וַיְדוּהִי לָא שְׁטַף בְּמֵיא וַיַּעֲבֵע לְבוּשׁוֹתָיו
וַיִּסְחִי

(י) וכל הנגע בכל אשר יהיה תחתיו. של זכ
בא ולימד על המרכב שהיא הנוגע בו טמא
ואין טעון כבוס בגדים והוא חומר במשכב
ממרכב: והנושא אותם. כל האמור
בענין הזב זכבו ורוקו ושכבת זרעו ומימי
רגליו והמשכב והמרכב משאן מטמא אדם
לטמא בגדים: (יא) וידיו לא שטף
במים

ב א ו ר

ומטמא נמוע כמו במשא, ומרכב הוא הכלים שהן לרנינה וכמו שפי' רש"י ז"ל בנזק התפוס של סרגא
שקורין ארכו"ן [בל"א זעטענדיקן, זעטענדיקן] טמא משום מרכב, והאוכף טמא משום מושב:
(י) וכל הנגע בכל אשר יהיה תחתיו, של זכ, כן פירש"י ז"ל, כלומר לא תחתיו של מרכב, אלא
כשיגע אדם במרכב וכל כלי המרכב שהיו תחת הזב יטמא הוא ולא בגדיו, אבל הכלים שהמרכב נשא
עליהן אם לא נגעו בו, אינן טמאין ולא מטמאין, כמו שאמרו בת"כ יכול תחתיו של מרכב, שהן הכלים
שתחת המרכב שלא נגעו בו יטמאו, דין הוא, פי' דין הוא שלא יטמאו, כי אם הזב החמור אינו מטמא
כלי שטף אלא במגע, מרכב הקל אינו דין שלא יטמא כלי שטף אלא במגע, ולמדנו כי לענין נגיעה
הקילה תורה במרכב ממשכב ומושב, שהנוגע בהן טעון כבוס בגדים, והנוגע במרכב אינו מטמא
בגדיו וכלי: והנושא אותם, על כל האמורים בענין נאמר הזב זכבו ורוקו ושכבת זרעו ומימי
רגליו ומשכבו ומושבו ומרכבו, משאן מטמא אדם לטמא בגדים: (יא) וכל אשר יגע בו הזב,
כבר אמר למעלה והנוגע בבשר הזב (פסוק ז'), ומה לי טהור נגע בטמא, או טמא בטהור,
ושנה הדבר לפי שאמר למעלה בבשר הזב מטעם שנאמר, למד עתה שגם נגיעת יד מטמאה
בנגיעת שאר הגוף, שהרי אמר וידיו לא שטף במים, הרי שמדבר על נגיעה כדרך הנוגעים
שהיא ביד, כך נראה לפי פשוטו, ועוד למעלה מדבר לבד באדם הנוגע, וכאן הוסיף ללמד
דין כלי חרס ושומאח מדף, וללמד דין טבילה וכמו שיתבאר: וידיו לא שטף במים, פי' רש"י
ז"ל בעוד שלא טבל מטמא חזרושיליו ספק מוזבו וספר שבעה ומחוסר טבילה מטמא בכל עומאותיו,
כי אי אפשר לנו לומר שאם נימו זכבו שטף ידיו, אפילו לא טבל כל גופו לא יטמא בנגיעתו
בידיו, שהרי שומאח קרי הקלה נאמר בו ורחץ את כל בשרו במים, כל שכן זכ החמור, שלא
יזייל שטיפת ידים בלי טבילה ולכן לא הזכירו רבותינו מקרא ללמד ממנו שמדבר על טבילת
הגוף כולו, ולא אמרו כדרכם ידיו יכול ידיו ממש ת"ל וכו' לפי שאי אפשר לאמרו, וטעם שזכר
באן הטבילה אסרה בעז"ה: שטף במים, זה שהוליא הקתוב טבילת גופו של זכ בלאן שטיפת
ידים

תרגום אשכנזי קלא

בין אבענד אונרין זיין. (יג) אין אירדען גערעטהע, דאז דער פלוסוי־טיגע בעריהרט, מום צערבראָצען ווערדען, אונד אללס העלצערנע אין וואַססער אויסגעוואַשן ווערדען. (יג) ווען דער פלוסוי־טיגע פֿאַן זיינעם פלוססע בעפֿרייעט ווירד, זאָ צעהלט

במים וטמא עד הערב: (יג) וכלי־חרש אשר יגע בזה יתבר וכל מאן וכל כלי־עץ ישטף במים: (יג) וכי יטהר הזה מזובו וספר

לו

תרגום אונקלוס

ר ש י

נמס. בעד שלא טבל מטומאתו ואפילו פסק מזובו וספר שבעה ומסור טבילה מטמא ככל טומאתו וזה שהוליד הכתוב טבילת גופו של זב בלאו־שטיפת ידיים ללמדך שאין בית הסתרים טעון ביאת מים אלא אבר הגלוי כמו הידים: (יג) ובלי חרס אבר יגע בו הזב. וכול אפילו נגע בו מאחריו כו' כדאיתא בתורת כהנים עד פגעו שהוא כטלו הוי אומר זה הסטו: (יג) וכי יטהר. כשיפסקוק:

ויהי במיאי ויהי מכאב עד רמשא: (יג) ומאן דחסף די יקרב ביה דוכנא יתבר וכל מאן דעא ישטף במיאי: (יג) וארי ידכי דוכנא מדוביח

ב א ו ר

ידיים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ביאת מים, אלא אבר הגלוי כמו הידים, כן פי' רש"י ז"ל וכן הוא בת"כ, ונס' פסיקתא זוטרתא דבר אחר וידיו זה גופו, שנאמר חית ירך (ישעי' נ"ו י'), כלומר חית עלמך, ורש"ס ז"ל פי' ידיו משל לאותו מקום, כמו אכלה ומחזה פיה (משלי ל' כ'), אך מסיך הוא את רגליו (שופטים ג' כ"ד). אבל אין הענינים דומים, ולדעתי יאמר הכתוב לפי פשוטו, שהידיים עסקניות הן ונוגעות בכל מקומות הגוף, שעמים באותו המקום, פעמים כמה פעמים באף, ונדבק בהן זב ורוק גמימי האף, על כן לריך שיטפס היטב במים קודם טבילה להעביר הלחה הטמאה הדנקה בהן, שאם ישאר עליהן לחה טמאה לא עלתה לו טבילתו, והוא הדין כל מקום בגוף שדבק בו אחת מאלה לריך שיטף במים להעבירו, אלא שדבר הכתוב בהווה שדרך אלה להדבק בידיים, ולפי שזב טומאה יולדת מגופו, ולא נזכר קודם לכן טבילת הגוף בעבור טומאה היוצאת מגוף האדם, נאמר כאן דין השטיפה הכריכה להעביר הלחה הטמאה, וכן בנדה וזנה ובעל קרי, והטבילה עלמה אינו לריך לאמרו כאן, שנאמרה בסוף ורחץ בשרו במים חיים וטהר (פסוק י"ג), אבל טומאה שאין לחה יולדת מגופו כמו טמא מת ונגע לרעת ומגע שרץ ונבלה אינו לריך שטיפה זאת רק שלא יחא דבר חוץ, גם דבר עהור שמקפיד עליו חוץ. ומלת שטף על השטיפה להעביר דבר ממקומו, וכן אמר רש"ס ז"ל שהוא להעביר לכלוך שזב דבר ממקומו, כמו ומרק ושטף במים (פרשה ו' כ"א) להעביר שומן החטאת שצבלי, וכן תשטוף ספיחיה עפר ארץ (איוב י"ד י"ט): (יג) ובלי חרש אשר יגע בו הזב, מאוירו כמו שלמדו רבותינו מבלי חרס האמור בחטאת, ולפי שתפס הכתוב לשון נגיעה למדו ממנו טומאת היסט, ואין טומאת היסט ככל התורה רק נז: וכל כלי עץ ישטף במים, גם זו טבילה כמו וידיו לא שטף במים, ונזכר לשון שטיפה מאותו העעם עלמו, שלפעמים ידי הזב מלאות לחה טמאה, ובנגעו בכלי נדנקה בו הלחה, על כן נשיטבל לריך שיטף במים להעביר הטומאה הדנקה זו: (יג) וכי יטהר הזב מזובו, לשון טהרה נוסף על סור עגין רע, בין בגוף בין בנפש, כשאין החסרון נראה עוד נקרא טהרה, כי ממלת החטא צלב יטמאנו, וכאלא יראה בו עוד יטהר הלב, ונאמרו ומחטאתי טהרני (תהלים נ"א ד'), לז טהור צרא לי אלהים (שם י"א), וכן בשזב הלחה אל מקומה הראוי בגוף ולא תראה עוד מאליה החולה נקרא' טהרה, ועל זה אמר כאן וכי יטהר הזב, לא שטהר עדיין מטומאתו, אלא כמו שמפרש מזובו, שאין זרעו זב עוד לחון, אלא כנוס צבלי הזרע כמו כל אדם, וכן אמרו בת"כ וכי יטהר, כשיפסקוק מזובו: וספר לו, לפי שאין סכיכה

לֹא שִׁבַּעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וְכַבֵּם
 בְּגִדָיו וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם חַיִּים
 וְטַהֵר: (יד) וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח
 לֹא שְׁתֵּי תַרְיָם אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה
 וּבָא וּלְפָנָי יִהְיֶה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
 מוֹעֵד וְנִתְּנָם אֶל־הַכֹּהֵן: (טו) וַעֲשֵׂה
 אִתְּם הַכֹּהֵן אֶחָד חֲטָאת וְהָאֶחָד
 עֹלָה וְכִפֹּר עֲלֵיו הַכֹּהֵן לְפָנָי יִהְיֶה
 מִזֹּבָב: ס שְׁשֵׁי שְׁבִיעִי (טז) וְאִישׁ
 כִּי־תִצֵּא מִמֶּנּוּ שֹׁכֵב־זָרַע וְרַחֵץ

צעה'ט ער זעבען טאגע נאך
 זיינעם בעפרייעט ווערדען,
 וואשט זיינע קליידער, באדעט
 זיינען בלאסען לייב אין פריי
 שעם וואססער, אונד זאלל
 דארודך ריין ווערדען. (יד) אס
 אטמען טאגע זאללער צווייא
 טורטעלטייבען, אדער צווייא
 יונגע טויבן נעהמען, צום איינ-
 גאנגע דעם שטיפטסגעעל-
 טעם פאר דען עוויגען קאמ-
 מען, אונד זאלבע דעם פרייע-
 סטער געבען: (טו) דער
 פריעסטער זאלל איינע אלס
 איין זינדענאפפער, דיא אנה-
 דערע אלס איין גאנצעס א-

פער צורעכט מאכען, אונד פלוםסעס. (טז) ווען פאן יעמאנדען דער זאמען ענטגעהט, באדעט ער זיינען גאנץ

תרגום אונקלוס ר ש י

שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים טהורי
 מטומאת זיבה שלא יראה זוב וכולן רלוסיין
 ורחלו
 וידבי: (יד) וביזמא חמינאה יסב ליה תרתין שגנינין או חרין בני יונה וייתי לקדם יי
 להרע משפן זמנא ויחנינון לכרנא: (טו) ונעבד יתהון כהנא חד חטאתא וחד
 עלתא ויכפר עלוהי כהנא קדם יי מרוביה: (טז) וגבר ארי חפוק מניה שכובת זרעא

ב א ו ר

ימים אלו רק בעבור טהרתו אמר לו: יבעת ימים לטהרתו, שבעת ימים טהורים מטומאת
 זיבה, וזהו מספר המופשט מהמתואר המורה על דבוק הימים, לא ימים מפורזין, ואס ראה באחד
 מהן זיבה אין הימים הראשונים עולים מן המנין, אלא סותר מנינו, ומיום שפסק מתחיל
 למנות מתחלתן: במים חיים, הנזכרים מן הארץ, ולפי שמתנועעים ומתפשטים תמיד וקראים
 חיים, אבל מי בור ומקוה עומדים נמתיים בלי תנועה, וכמ"ש (פרשה י"ד ה'): וטהר,
 משומאתו שאינו מטמא עוד, ובת"כ דרשו על זה: (יד) לו, לכפרתו: ובא לפני ה', לדעתי
 הוא כמו יבא כל בשר להשתחוות לפני (ישעי' ס"ו כ"ג), עדיק פל בשר יבואו (תהלים ס"ה ג'),
 כי יבוא להשתחוות לה' ולהודות לו על חסדו שטהרו מזובו: סחח אהל מועד, לעשרה בשער
 יקמר מקום שטובלי יום עומדים, ומבאן למדו שהזב טובל ביום השביעי לספירתו, שאילו טובל
 בלילה, איך יבוא לעזרה ומחוסר הערב שמש: (טו) ועשה אותם הכהן, הכהן יפריש אחד
 לחטאת ואחד לעולה, כן פירשו רבותינו ולמדו מן המקרא שאס הפרישם הזב כשקנאס הפרשו
 הפרש, שאס ועשה על מעשה החטאת והעולה היה לו לומר והקרינס הכהן אחד לחטאת ואחד
 לעולה: ובשר עליו, במתן דמים, ובתכ רמב"ן ז"ל שבריק קרבן להודות לה' שפא אותו וטהרו,
 ובריק חטאת לכפר על חטאו, שלא יגרום לו עוד חלי: מזובו, מפני זובו שהיה איש זב וטמא,
 ועתה שפסק יכסה על חטאתו נפשו בקרבן זה: (טז) חצא, פי' ראב"ע ז"ל שלא ברכונו, ולא ידעתי
 שזה, שהכתוב מדבר על אונס ועל רכון, הן ששכנ עם אשה, הן במקרה לילה, ואס בעבור
 שזכר לומר ואשה אשר ישכב איש אותה וגו', הוא בעבור האשה כמו שיתנאר (פסוק י"ח): שכבת

מצורע טו

במים את כל בשרו וטמא עד הערב: (יז) וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע וכבס במים וטמא עד הערב: (יח) ואשה אשר ישכב איש אתה שכבת זרע ורחצו במים וטמאו עד הערב: פ

(יט) ואשה כיתתיה זכה דם

יהיה

תרגום אשכנזי קלב

צען לייב, אונד איזט ביז אבענד אונרײן. (יז) יעדעס געוואנד אָדער לערער, וואָראָן זאָמען געקאַממען איזט, זאָלל אין וואַסער געוואַשען ווערדען, אונד ביז אַבענד אונרײן זײן. (יח) ווען יעמאַנד איינער פֿרויאַ פֿלֿישליך בייאָוואָהנעט, זאָ זאָללען זיך בייִדע אין וואַסער סער באַדען, אונד ביז אַבענד אונרײן זײן. (יט) ווען איינע פֿרויאַ איהרען פֿלוס האַט, געהאַליך דאַס איהר אַבגלום ווירק

ר ש י

(יח) ורחצו במים. גזירת מלך היא שתטמא האשה בניאה ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע שהר מגע בית הסתרים הוא: (יט) כי תהיה זבה. יכול מאחד מכל איבריה ת"ל והיא גלתה את מקור דמיה אין דם מטמא אלא הכא מן המקור: דם גבר יתה שכובת זרעא ויסחון במיא ויהון מסאבין עד רמשא: (יט) ואתתא ארי תהי

תרגום אונקלוס

ויסחי במיא יח כל בשריה ויהי מסאב עד רמשא: (יז) וכל לבוש וכל משא די יהי עלוהי שכובת זרעא ויטמבע במיא ויהי מסאב עד רמשא: (יח) ואתתא די ישכוב גבר יתה שכובת זרעא ויסחון במיא ויהון מסאבין עד רמשא: (יט) ואתתא ארי תהי

ב א ו ר

זרע, פי' ראב"ע כמו שכנת הטל, מגזרת ונבלי שמים מי ישיב (אויב ל"ח ל"ז), וכן רד"ק בס' השרשים אמר שכנת הטל ענין ירידה וספיכה, ונטון להיות מזה שכנת זרע. ולדעתי אין שכנת הטל לשון ספיכה, כי מלאנו טל בלי מלת שכנת, ולמה לבד אצל המן יקראנו שכנת הטל, אבל לפי שהיה הטל שוכב ארצה לנקות את הארץ והמן יורד עליו, וטל שוכב עליו מלמעלה, שלא ירד עליו דבר מן האויר, על כן במקום זה לבד קוראין שכנת הטל, גם מי ישיב אינו לשון ספיכה אלא לשון שכיבה, כי נבלי שמים הם המקומות שהמים העליוני' בהן, והמשלים לכדים מלאים מים כמו כשנר נבל יורדים (ישעי' ל' י"ד), כי השם השנינם כפי הסדר עסדר להן, גם העננים נקראים כפיים, לפי שהן נכף איש ששוכב בו דבר, וכן המים צעננים, וכן שכנת זרע, הזרע היותו מן האדם ע"י המשכב, וסמכו לו מלת שכנת להבדילו ממלת זרע שהוא על התולדות, כמו והקם זרע לאחיך (בראשית ל"ח ח'), זרע אברהם עבדו (תהלים ק"ה ו'), אשר לא מזרעך הוא (בראשית ט"ז י"ב) וכן כלם, והכלל כל מקום שמדבר על הנשים, אמר זרע, וכשמדבר על יליאת זרע מן הגוף אמר תמיד שכנת זרע, ונבחרה מלה זו להבדיל ביניהן דרך נבדו, להורות שאין ראוי שילא זרע מן האדם אלא לניוך המשכב להעמיד תולדות לא לנטלה: כל בשרו, אמרו חכמים מים שכל בשרו עולה בהן, וכמה הן אמה על אמה ברום ג' אמות נמלאת שיעור המקוה ארבעים סאה: (יז) וכל בגד וכל עור, וכן כל שאר הכלים, כמו שאמרו רבותינו בתורת כהנים כמו בגד ועור הנאמר בשרן והנאמר נמת: וכבס, כל עבילת נגדים קרוייה כבוס, ומטעם שנאמרנו (פרשה י"ג נ"ה): (יח) ואשה אשר ישכב איש אחה, לא אמר ואיש אשר ישכב את אשה שכנת זרע, לפי שהדין שנתחדש הוא טומאת האשה, כי טומאת האיש ידענו מן ואיש כי תלא ממנו ש"ז, כמו שנאמרנו, ועתה למד שגם האשה לריבה טבולה, וכמו שפי' רש"י ז"ל מנרייתא דת"ב גזרת מלך היא שתטמא האשה בניאה ואין הטעם משום נוגע בש"ז, שהרי מגע בית הסתרים הוא, ולכן החל בעיקר: (יט) ואשה כי תהיה זבה

יהיה זכה בבשרה שבעת ימים
תהיה בנדתה וכל היגע בה
יטמא עד הערב: (כ) וכל אשר

חשכב

ווירקליבם בלוטן איזט אן
איהרעם גליעדע, זא זאלל
זיא זיעבען טאגע אין איהרער
אבזאנדערונג בלייבען, אונד
ווער זיא בעריהרט, ביז אבענד
אונרוין זיין. (כ) אללעס, ווא:
רויף

ר ש י

תרגום אונקלוס

דייבא דם יהי דוכה בבשרה שבעא יומין
תהי בריחוקה וכל היקרב בה יהי מטמא
עד רמשא: (כ) וכל הי רחשכב עלוהי

יהיה זכה בבשרה. אין זוכה קרוי זוכ
לטמא אלא אם כן הוא אדום: בנדתה.
כמו ומתבל ינידוהו (אינו י"ח) שהוא
מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדתה.
אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:
ואם

כריחוקת

ב א ו ר

זכה, בין דם נדה בין דם זיבה, יתכן לנכות בל' זיבה, כמו שפרשנו למעלה (פסוק ב'), שהוא
כמו זבת חלב ודבש, שמרוב חלב ודבש שנבדחת ושפירות זב' לחון, וכן מותר דם שנאשה, שהתולדות
לא תכילו, תדחק לחון, ובכלל זה דם נדה ודם זיבה, והתורה הבדילה בין דם לדם, שנעת
ימים ראשונים תקראנו דם נדה, ואם תוסיף לזכות קראנו דם זיבה, לכן יפה אמר בתחלת הענין
ואשה כי תהיה זכה, אין זיבתה בזיבת האיש שהוא הקרי הלכן, אלא דם יהיה זוכה בבשרה, הדם
הזא ממקור שלה הוא זיבתה שתטמא בה, ומלת בשרה ננוי לאותו המקום כמו שפרשנו שם, ואינה
מטמאה בלזבן, ומראה דמים מפורשים במשנה ובכרייתא, ואמרו רבותינו כי תהיה זכה, יכול
מאחד מכל אנריה, ת"ל והיא גלתה את מקור דמיה אין דם מטמא אלא הנא מן המקור,
שהיא המקום היקוע שבתולדתו הוא מקור נובע דם: שבעת ימים תהיה בנדרחה, פי' רש"י
ז"ל בנדתה, כמו ומתבל ינידוהו, שהיא מנודה ממגע כל אדם, ולפי' זה לא ידעתי למה
תקרא כן לבד בשנעת ימים ראשונים, וגם בימי זיבתה היא מנודה, וגם הזוכה ראוי להקרא
דב נעבור שהוא מנודה, גם לשון הכתוב אינו מתיישב, שצדיין לא דבר שתהיה נדה, והיה לו
לומר תחלה שנעת ימים תהיה נדה, אבל בנדתה משמעו הנדה המיוחד לה תהיה זו שנעת
ימים, אבל יראה הנוכח במ"ג (פרשה י"ב ב'), שגלת נדה שראו נדד, כמו סנה מן סביב,
מדה מן מדד, והוא שם התאר לבעלת הדמים, כי בתולדת כל אשה שיש לה אורח כנשים,
שהדם נודד מן הגוף, מלשון כלפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו (משלי כ"ז ח'), שהוא
על ההעתקה ממקומו אל מקום אחר, וכן דם האשה נודד מן הגוף שם משכן הדם, ויולא
חון לגוף, ולפי שזאת היא תולדת האשה וכל הנשים שזין בה, הודיעה תורה שיכולת דם שנעת
ימים היא תולדת האשה, ובהן תקרא נדה, והוא שאמר שהדם הזב מן האשה אין כלו דם זיבה
הפך מן התולדות, כמו כל זוב האיש שהוא הפך מתולדות האיש, אלא שנעת ימים ראשונים
שזיב בהן דם, תהיה בנדתה כפי תולדתה, ואחר כן אמר ואשה כי תזוב וגו' בלא עת נדחה
או על נדתה, והוא הפך מן התולדות ותקרא זכה הכריבה ימי נקיים וקרנן, לא הנדה,
ולכן זכ וזכה ומכורע אעפ"י שטמאתן חמורה מנדה אין שם נדה עליהן, לפי שכלן הפך מן
התולדות ומחלה פרעית לאיש אחד, וזה הפי' מחזור מאד: שבעת ימים תהיה בנדרחה, בין
ראתה כל שנעת, ופסקה בשניעי טובלת לערפ ועבורה לבעלה, בין שראתה רק פעם אחד
טמאה כל שנעת: יטמא עד הערב, ומטמא בנדים, אבל אינו מטמא אדם וכלי חרס:
(כ) וכל אשר חשכב, המיוחד לשיבתה מעשה אע"פ שא לא נגעה בו, וכן וכל אשר תשנ
עליו

ה מ ע מ ר

(יט) בנדרחה, הכב המנאר השיג על רש"י כמה שפירש שהיא מנודה ממגע כל אדם, עיין
בדבריו, ולי נראה שגם קודם מתן תורה היו נוהגין להרפיק מאד את האשה צעת בא לה
אורח

תרגום אשכנזי קלב

רויף זיא אין וועהרענדער אב-
זאנדערונג ליעגט, זאלל אונ-
ריון זיין; זאללעס, ווארויף זיא
זיטצעט, זאלל אונריון זיין.
(כא) ווער איהרע לאגערשטעט-
טע בעריהרט, זאלל זיינע קליי-
דער וואשען, זך אין וואססער
באדען, אונד ביז אבענד אונ-
ריון זיין. (כב) ווער איין גע-
רעטהע בעריהרט, אויף וועל-
כעס זיא צו זיטצען פפלעגט,
זאלל זיינע קליידער וואשען,
זך אין וואססער באדען,
אונד ביז אבענד אונריון זיין.

תִּשְׁכַּב עֲלָיו בְּנִדְתָּהּ יִטְמָא וְכָל-
אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עֲלָיו יִטְמָא: (כא) וְכָל-
הַנִּגַּע בְּמִשְׁכַּבָּה יִכָּסֵּם בְּגָדָיו
וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:
(כב) וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל-כְּלֵי אֲשֶׁר-
תִּשְׁכַּב עֲלָיו יִכָּסֵּם בְּגָדָיו וְרִחֵץ
בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: (כג) וְאִם
עַל-הַמִּשְׁכַּב הוּא אֹו עַל-הַכְּלֵי

אשר

(כג) איזט עם אויף דער לאגערשטעטע, אדער אויף דעם גערעטהע, אויף וועלכעס זיא

זיטצט

ר ש י

תרגום אונקלוס

(כג) ואם על המשכב הוא. השוכב או היושב
על משכבה או על מושבה אפילו לא נגע בה
אף הוא בדת טומאה האמורה במקרא
העליון שטעון כנוס בגדים: על הכלי.
לרבות את המרכב: [בנגעו בו יטמא.
אינו מדבר אלא על המרכב שנתרבה מעל
הכלי

בְּרִיחוּקָה יְהִי מִסָּאב וְכָל דִּי תַתִּיב עֲלוּהִי
יְהִי מִסָּאב: (כא) וְכָל דִּי קִרַּב בְּמִשְׁכַּבָּה
יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמַיָּא וְיְהִי מִסָּאב עַד
רְמִשָּׂא: (כב) וְכָל דִּי קִרַּב בְּכָל מָאן דַּתַּתִּיב
עֲלוּהִי יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמַיָּא וְיְהִי
מִסָּאב עַד רְמִשָּׂא: (כג) וְאִם עַל

מִשְׁכַּבָּה הוּא אֹו עַל מֵאֲנָה

די

ב א ו ר

עליו המיוחד למושב: (כא) וכל הנגע, כמו משכב הזב: (כג) ואם על המשכב, רבותינו
פירשו הכתוב הזה שמדבר על השוכב על משכבה או היושב על מושבה, אע"פ שאינו נוגע
טמא ומטמא בגדים, ובנגעו בו אינו שז על משכבו ומושבו המפורשים במקרא זה, אלא על
המרכב הרמזו במאמר על הכלי, ועליו לבד אמר בנגעו בו יטמא עד הערב, שאין נוגע במרכב מטמא
בגדים, ולפי שלמעלה כשדבר בנגע לא נזכר מרכב, כללו בפסוק זה לענין מדרס ולענין
מגע, וזה ענין המקרא לדעת רבותינו, וכן פ"י רש"י ז"ל ואם על המשכב היא, השוכב או
היושב על משכבה אפילו לא נגע בה, אף הוא בדת טומאה האמורה במקרא העליון שטעון
כנוס בגדים, על הכלי לרבות את המרכב, בנגעו בו יטמא, ואינו טעון כנוס בגדים, שהמרכב
אין

ה מ ע ר

אורח נשים, ודבר זה ידוע עוד עתה בין הגוים שלא יקרב איש אל אשה בעת ההיא, ולכן הייתה
נקראת בשם גדה בפי העם, ומ"ש רש"י שהיא מנודה ממגע כל אדם, אין הכוונה משום
טומאה, אף שהיה זה מדרך המוסר להתרחק מאשה גדה עד מאד, כמו שהוא בארבות הקדם
עד היום הזה. ומן החימא על הרב, שרלה לכוון ברוש סדר תוריע בדברי רש"י ז"ל, ששם גדה
הוא מענין דגוד הדם, ונעלם מעיניו שרש"י ז"ל צעלמו בתב באן טעם מלת גדה על ההרחקה.

אשר הוא יִשְׁבֹּת עָלָיו בְּנִגְעוֹ בּוֹ
יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: (כד) וְאִם שָׁכַב
יִשְׁכַּב אִישׁ אִתּוֹ וְתָהִי נִדְתָּהּ
עָלָיו וְטִמָּא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-

הששכב

זיטצט, אינדעם ער עים בע.
ריהרט, זאלל ער ביו אם
צבענד אונריון זיון. (כד) ווען
זיא יעמאנד בעשלעפט, אונד
איהרע אבזאנדערונג אלזא
אויך אז איהן קאממט, זאלל
ער זיעבען טאגע אונריון זיון

דיא

ר ש י

תרגום אונקלוס

די היא יתבא עלוהי במקרבי ביה יהי מסאב
עד רמשא: (כד) ואם משכב ישכב גבר יתהויה
ריחוקה עלוהי יהי מסאב שבעא יומין וכל

מישכבא

הכלי: [בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כנוס
בגדים שהמרכב אין מגעו מטמא אדם
לטמא בגדים [אבל משאו מטמא אדם
לטמא בגדים]: (כד) זתהי נדחה עליו.
יכול יעלה לרגלה אדם בא עליה בחמשה
לנדחה

ב א ו ר

אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים, וזהו כדברנו, אבל פשוטו של מקרא סתום, כי בעל
הטעמים השסיק במלת בו, והרי לדבריהם סוף השקרא דבק בנגעו בו יטמא עד הערב,
שהוא על הנוגע במרכב, ואין לקבל מה שפי' ראב"ע ז"ל בדרך הפשט ואם על המשכב הוא
שז על הכלי אשר תשב עליו, והנה הכלי על המשכב, או כלי על כלי על כן הטומאה קלה,
כי איך ישוב על הכלי אשר תשב עליו, וכלי הנזכר מושב, ודינו כמשכב, ולמה יגרע טומאתו
בהיותו על המשכב שלא יטמא הנוגע בו בגדים, ואם כלי טהור, איך ישוב עליו מלת הוא,
ולא נזכר בפסוקים שלפניו, ועוד שהכלי הטהור נעשה ראשון ואינו מטמא אדם כלל,
גם בפקד פסיקתא זוטרתא התקשה בפירוש המקרא הזה, זנראה מדבריו שפירש גם כן שש
על כלי טהור שעל משכב הטהור, שטמא אדם במגע ולא בגדים, וקראו טומאת חבורין,
ואמר שכן שנינו (זבים פ"ה ד'), חבורי טמא על הטהור וחבורי טהור על הטמא טמא, וזה
תמה, כי חבורין שנו בחוספתא שהן שערז ולפרנו ושנינו, וטמא גם לטמא בגדים, אבל כלי
שעל המשכב אינו מטמא אדם כלל. ולדעתי פשוטו של מקרא כך הוא, לפי שיש בנדה ענין טומאה
שאינה נזכר, שהיא מטמא את בועלה טומאת שבעה, כנזכר בכתוב הסמוך, לכן אחר שאמר
למעלה (פסוק י"ט) טומאת מגעה, ואמר (פסוק כ"א וכ"ב) טומאת מגע משכב ומושב שלה, חזר
ואמר שאין בכל טומאות הנדה רק טומאת ערב, לנד בשוכב עמה שטמא טומאת שבעה,
וזהו שאמר ואם על המשכב הוא, אפילו שכב האדם על משכבה, או על הכלי אשר היא יושבת
עליו, שישב האדם על מושבה, אפילו בעת שהיא יושבת עליו, וכל זה עשה בנגעו בו, שגם נגע
במשכב ובמושב והרי כאן טומאת מדרס וטומאת מגע, והנדה עלמה קרובה אליו, אעפ"כ
יטמא רק עד הערב, ואם שכב איש איתה וגו' אבל אם שכב איש איתה, זה טמא טומאת
שבעה, ונכון עתה שלא זכר כנוס בגדים, שאין צורך להאמר, שאם הנוגע ריקן מטמא בגדים,
כל שכן שוכב ונוגע בשהיא יושבת עליו, וכל עלמו של מקרא אינו אלא להקל שלא יטמא רק
טומאת ערב, וזה פשוטו, אלא לפי שלא נזכר מרכב באשה, סמכוהו למלת הכלי, ושלא תאמר
שזה מרכב למשכב ומושב, סמכוהו למאמר בנגעו בו יטמא עד הערב: (כד) ואם שכב וגו',
אבל האוכב עמה אינו בכלל האמור למעלה שאינו מטמאין אדם וכלי חרס אפילו בשעה שזוכנין
או נוגעים בטומאה, ואינו טמאין רק טומאת ערב, וזה חמור בנדה עלמה, ששהיה טומאת
נדחה עליו, וכמ"ש: וחתי נדחה עליו, יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמשה לנדחה לא
יטמא אלא ג' ימים כמותה, ת"ל וטמא שבעת ימים, ומה ת"ל ותהי נדחה מה היא מטמא' אדם
וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס, לשון רש"י, וכן הוא בת"כ, כלומר טומאת נדחה
תהי עליו שיטמא כמות אדם וכלי חרס, [א"ה מסדר הטעמים משמע כמו שפי' הראב"ע,
שתיבות ותהי נדחה עליו הן מן התנאי לא מתשובת התנאי, והשעור שאם שכב ישכב איש איתה
וע"י כך תבא נדחה עליו, יהיה טמא שבעת ימי', וכן מתורגם בל"א]: וכל חמשכב, אם

תרגום אשכנזי קלד

דיא לאגערשטעטטע, וואַרויף
ער ליעגט, זאלל אונרײן זײן.
(כה) זוען איינער פֿרויא דאָ
בלוט פֿילע טאָגע אויסער דער
צײט איהרער אַבזאָנדערונג
אַבפֿליעסט, אָדער עס פֿליע-
טעט איהר אַב איבער דיא
געוועהנליכע אַבזאָנדערונגס-
צײט, זאָ לאַנגע איהר דיא
אונרײניגקײט אַבפֿליסט, זאלל
זיא זײן ווײא אין איהרער אַב-
זאָנדערונגסצײט, זיא איזט

הַמְשַׁכְּבַּ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב עָלָיו
יִטְמָא: ס (כה) וְאִשָּׁה
כִּי-יִזוּב זָוֵב דָּמָה יָמִים רַבִּים
בְּלֹא עֵת-נִדְתָּהּ אוֹ כִּי-תִזְוֵב עַל-
נִדְתָּהּ כָּל-יָמֵי זָוֵב טְמֵאתָהּ כִּי-יָמֵי
נִדְתָּהּ תִּהְיֶיהָ טְמֵאתָהּ הוּא: (כו) כָּל-
הַמְשַׁכְּבַּ אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל-

אונרײן. (כו) יעדע לאגערשטעטטע, וואַרויף זיא אין דען טאָגען איהרעס פֿלוס-
סעס

תרגום אונקלוס

ר ש י

לנדתה לא יטמא אלא שלשה ימים כמותה
ת"ל וטמא שבעת ימים ומה ת"ל ותהי
נדתה עליו מה היא מטמאה אדם וכלי
חרס אף הוא מטמא אדם וכלי חרס:
(כה) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת
נדתה. אחר שילאו שבעת ימי נדתה:
או כי תזוב. את שלשת הימים הללו:
על נדתה. מופלג מנדתה יום אחד זו היא
זנה ומשפטה חרוץ בפרשה זו ולא כדת
הנדה שזו טעונה שבעה נקיים וקרבת והנדה אינה טעונה ספירת נקיים אלא שבעת ימים תהי' בנדתה
בין רואה בין שאינה ידועה ודרשו בפרשה זו אחד עשר יום שבין סוף נדה לתחלת נדה אבל שלשה
רזופין שתרצה באחד עשר יום הללו תהא זנה:

מְשַׁכְּבָא דִּי יִשְׁכּוּב עֲלוֹהֵי יְהוּי מְסָאָב:
(כה) וְאִתְחַתְּ אַרְי יְהוּב דּוּב דָּמָה יוֹמִין סְגִיאִין
בְּלֹא עֵידִין רִיחֻקָּהּ אוֹ אַרְי תְּדוּב עַל רִיחֻקָּהּ
כָּל יוֹמֵי דוּב סְאוּבְתָהּ כִּיּוֹמֵי רִיחֻקָּהּ תִּהְיֵי
מְסָאָבָא הוּא: (כו) כָּל מְשַׁכְּבָא דִּי תִשְׁכּוּב עֲלוֹהֵי
כָּל

ב א ו ר

הנחת מטיל עליו טומאת נדתה לכל דבר ידעו שעושה משכב ומושב אב הטומאה כמות, ולא
היה לרד לומר וכל המשכב אשר ישכב עליו יטמא, אלא נתק הכתוב משכב ומושב שלו מטומאה
חמורה לטומאה קלה, שאעפ"י שנדתה עליו ומטמא אדם וכ"ח כמות, לענין משכב ומושב חלוק
ממנה, שאין משכב ומושב שלו מטמאין אדם לטמא בנדים, אלא משכב ומושב שלו מטמאין
לבד איכלין ומשקין: (כה) ואשה כי יזוב, כבר פירשו שמשבעת ימים ואילך כשתראה דם אינו
קרוי דם נדה, שאין בתולדת הנשים שיאפק האורח יותר מז' ימים, לכן מה שרואה עוד זיבה
הוא חלי בגוף כמו הזוב באיש, ולריבה שבעה נקיים וקרבת: יזוב זוב דמה, כבר אמרו שעל
שתי הדמים יאמר לשון זיבה, אלא שדם הנדה טבעי, ועל זה אמר שאם זוב דמה שבתולדתה
לשב, יזוב ימים רבים בלא עת נדתה, שתרצה דם נגד תולדתה, שבתולדות הוא ארבע קבוצ, ו
שהוא עת נדתה, והיא תראה בלא עת נדתה, או כי תזוב על נדתה, לאחר שגמרו' ימי נדה,
תראה עוד דם, או היא זנה: ימי' רבים, ג' ימים, מפי' רש"י ז"ל, ובת"כ הוסיפו תנאים
דבר זה בדרבים רבים, ובשאלתה שלשה ימים רזופים הרי היא זנה גדולה, ולריבה ספירת שבעה
ויקרבת אבל ראתה רק יום אחד, שומרת יום שכנגדו, ואם לא ראתה בו טובלת לערב ועוהורה,
וחמרו רבותינו י"א יום יש בין נדה לנדה, וסופרת בתחלה שבעה והן ימי נדה, ואם תראה ג'
ימים ב"א יום שלאחריו, בין סמוכין לימי נדתה בין מופלגין הרי היא זנה: כל ימי זוב טמאתה,
אפילו זנה קטנה שראתה רק יום אחד או שנים, שאינה אלא שומרת יום כנגד יום, מטמאה
משכב ומושב כינה גדולה: כימי נדחה תהיה, לענין טומאה, שמתמאה את בועלה נדה,
כי

ימי זוכה כמשכב נדתה יהיה
 לה וכל-הכלי אשר תשב עליו
 טמא יהיה כטמאת נדתה:
 (כו) וכל-הנוגע בהם יטמא וכבם
 בגדיו ורחץ במים וטמא עד-
 הערב: (כז) ואם-טהרה מזוכה
 וספרה לה שבעת ימים ואחר
 הטהר: * (כח) וביום השמיני
 תקח-לה שתי תרים או שני בני
 יונה והביאה אותם אל-הכהן
 אל-פתח אהל מועד: (כט) ועשה
 הכהן את-האחד חטאת ואת-

האחד

טעם. (ל) דערן פריעסטער זאלל דיא איינע אלס איין זינדענאפפער, דיא אנדערע אלס
 איין

תרגום אונקלוס

כל יומי זוכה כמשכב ריחוקה יהי לה וכל מאנא די חתב עלוהי מסאב יהי
 בסואבת ריחוקה: (כו) וכל היקרב בהון יהי מסאב ויצבע לבושוהי ויחסי
 במיא ויהי מסאב עד רמשא: (כז) ואם דכיאת מדוכה ותמגי לה שבעא יומין
 ובחר בן הדבי: (כח) וביומא תמינאה תסב לה תרתין שפניגין או תרין בני
 יונה ותיתי יתהון לוח פהנא לתרע משכן ומנא: (כט) ויעביר פהנא ית חד חטאתא

ויח

ב א ו ר

כי טמאה היא: (כו) כמשכב נדתה יהיה לה, כמו שהמשכב שזוכת עליו בימי נדתה
 טמא, כן תחשב לה משכבה שזוכת עליו בימי זוכה; כטומאת נדתה, כטומאת מושב נדתה:
 (כז) ואם טהרה מזוכה, מנואר למעלה (פסוק י"ג): ואחר הטהר, כתב רמב"ן ז"ל ואחר
 הטהר, כזב, ועל דרך הפשט שחרתן במים חיים כזב, אבל רבותינו הקלו בטהרת הזבה,
 שטהר כדרך שאר הנטהרים מטומאתם במי מקוה, והטעם להם לפי שלא היה לריך לומר
 ואחר הטהר שלענין זה בכלל איש היא, ולא בא הכתוב להזכיר אלא החלוק שבין נקבה לזכר
 שיהיה זוכה בדם, ולחלק בין עת נדתה, ובין בלא עתה, ולא בא ואחר הטהר אלא לרבות
 לה טהרה ככל הנטהרין שנתורה שהן במי מקוה, ויפה פירש: (כט) וביום השמיני,
 פרשתי למעלה (פסוק י"ד): (ל) ועשה הכהן, גם זה פרשנוהו (פסוק ט"ו):

מזיב

טעם צו ליעגען פפאלענט, זאלל
 פאן איהר געהאלטען ווערדן,
 וויא דיא לאגערשטעטטע אין
 איהרער אכזאנדערונג; אל-
 לעם גערעטהע, ווארויף זיא
 זיטצט, זאלל אונריין זיין, וויא
 דיא אונרייניקייט איהרער
 אכזאנדערונג. (כו) ווער דיעוע
 דינגע בעריהרט, זאלל אונ-
 ריין זיין, זיינע קליידער ווא-
 שען, זיך אין וואססער בא-
 דען, אונד ביז אבענד אונריין
 זיין. (כז) ווען זיא פאן איהרעם
 פלוססע פרייא ווירד, זאמוס
 זיא זיעכען טאגע צעהלען,
 הערנאך זאלל זיא ריין זיין.
 (כט) אם אכטען טאגע ניממט
 זיא צווייא טורטעלמובן אדער
 צווייא יונגע טויבען, ברינגט
 זיא צום פריעכטער, פאר דען
 איינגאנג דעם שטיפטסגעצעל-

ל

תרגום אשכנזי קלה

היאחד עליה וכפר עליה הכהן
לפני יהוה מזוב טמאתה:
(לא) והזרתם את בני ישראל
מטמאתם ולא ימותו במטמאתם
בטמאתם את משכני אשר
בתוכם: (לב) זאת תורת הוֹב

איין גאנצעס אָפּפֿער צורעכט
מאַכען, אונד אויף זיא פֿאַר
דעם עוויגען פֿערוועהנען, ווע
גען דעם פֿלוססעס איהרער
אונרייניגקייט. (לא) איהר זאַללט
דיא קינדער ישראל'ס אַבּהאַל.
מען פֿאַן פֿעראונרייניגונג, דאַ
מיט זיא זיך ניכט דורך פֿער.
אונרייניגונג דען טאַד צוציע.
הען. ווען זיא נעהמליך טיינע
רעזידענץ פֿעראונרייניגן,
וועלכע אונטער איהנען איזט. (לב) דיעזעס איזט דיא פֿעראַרדנונג פֿיר דען פֿלוסזיכטיג
גען

ואשר

תרגום אונקלוס

ויחד עלתא וכפר עליה כהן יי מדוב
סאובתה: (לא) ותפרשון יח בני ישראל
מסאבתהון ולא ימותון בסאבתהון
בסאבתהון יח משכני די ביניהון: (לב) דא

ר ש י
(לא) והזרתם. אין מורה אלא פרישה וכן
נזכרו אחר (ישעי' א') וכן נזיר אחיו
(בראשית מ"ט): ולא ימותו בטומאתם. הרי
הכרת של מטמא מקדש קרוי מית': (לב) זאת
תורת הוֹב. בעל ראיה אחת ומהו תורתו
ואשר תלא ממנו שכנת זרע הרי הוא כבעל
קרי

אורחא

ב א ר

מזוב טמאתה, וכזב אמר מזובו סתם כי זכר הזכר חמיד טומאה היא לחייבו קרבן, אבל זכב האשה בעש
נדתה שאינו טומא' לחייבה קרבן, פדט מזוב טומאתה, שזב זה טמא יותר מזוב נדתה: (לא) והזרתם,
שרשו זכר כמו מן נגש נפס נאמר והגשם, והפחתם אותו (מלאכי א' י"ג), כן נאמר מן נזיר
והזרתם, ודגש עין הפעל מורה על חסרון נו"ן השגש, והנזירות היא ההפרשה, כמו נזיר
אחיו (בראשית מ"ט כ"ו), ויזכרו מאחרי (יחזקאל י"ד ז'), נזירו אחר (ישעיה א' ד'), כמו
שאמרו בת"כ, והמכזה לכהנים כי עליהם אמר ולהגדיל בין הקדש ובין החול ובין הטמא ובין
הטהור (ויקרא י"י), ולהזרות את בני ישראל וגו' (שם שם י"א), ולכן בראש הענין נזכר
אחרן, שהם ירחיקו את ישראל מדברים שיטמאו בהן, כמו מגע זכ ונדתה וזבה, וכן יזכו
לעמאים שיטהרו בהלכתן. ובגמ' דרשו מזה אזרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן
כלומר שירחיקום מלהטמא, וזה בשכיבת האשה בהיותה סמוך לוסתה, מן תראה נדה בשעת
תשמיש: ולא ימותו בטמאתם, אם יטמאו באחת מטומאות האמורות בענין, או שנטמאו
בס ויתעבלו להטהר מהן, ויבאו לידי חיוב מיתה, ושם תאמר הלא אינן נוהגין על אלה,
על כן פירש בטמאם את משכני אשר בתוכם, כי אפשר שיבואו אל מקדשי אשר בתוכם ויתחייבו
מיתה לשמים: (לב) זאת תורת הוֹב, בכתוב הסמוך חזר ואמר והזב את זכבו וזכר ולנקבה,
ופרשו רבותינו שהראשון מדבר על זכ בעל ראיה אחת ודינו כבעל קרי שטובל בו ביום וכשהעריב
שמשו עהור, בין זכ בין זבה, ויפה סמכן הכתוב, והנזכרים בכתוב הסמוך כלם טמאים טומאה
חמורה. ולפי הפשט זכר תחלה טומאות יולדות מן האיש, שהן זבה וקרי לענין טומאתן
וטהרתן, שזב טעון ספירת שבעה ובעל קרי טומאת ערב, זכ טעון ביאת מים חיים, ובעל קרי
טובל

ה מ ע ר

(ל) מזוב טמאתה, עיין בניאור, ולי נראה, שלכן אמר הכתוב מזוב טומאתה, לפי שיש באשה
גם זכב טהור לגמרי, באשה שיושבת על דם טהור, משא"כ בזכ, ופרט הכתוב מזוב טומאתה
לומר שהיא מביאה קרבן על זכב טומאתה, ולא ביולדת שמביאה קרבן גם בלי ראות דם כלל,
וגם

